

Test Booklet Code & Serial No.

प्रश्नपत्रिका कोड व क्रमांक

Paper-II

POLITICAL SCIENCE

A

Signature and Name of Invigilator

Seat No.

--	--	--	--	--	--	--	--

1. (Signature)

(In figures as in Admit Card)

(Name)

Seat No.

(In words)

2. (Signature)

(Name)

OMR Sheet No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(To be filled by the Candidate)

SEP - 15221

Time Allowed : 2 Hours]

[Maximum Marks : 200

Number of Pages in this Booklet : 44

Number of Questions in this Booklet : 100

Instructions for the Candidates

- Write your Seat No. and OMR Sheet No. in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of **100** objective type questions. Each question will carry *two* marks. *All* questions of Paper II will be compulsory. At the commencement of examination, the question booklet will be given to the student. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as follows :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal or open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to missing pages/questions or questions repeated or not in serial order or any other discrepancy should not be accepted and correct booklet should be obtained from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given. The same may please be noted.
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each question has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.
Example : where (C) is the correct response.

(A)	(B)	(C)	(D)
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done at the end of this booklet.
- If you write your Name, Seat Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return original OMR Sheet to the invigilator at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry the Test Booklet and duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only Blue/Black Ball point pen.
- Use of any calculator or log table, etc., is prohibited.
- There is no negative marking for incorrect answers.

विद्यार्थ्यासाठी महत्वाच्या सूचना

- परिक्षार्थींनी आपला आसन क्रमांक या पृष्ठावरील वरच्या कोपऱ्यात लिहावा. तसेच आपणांस दिलेल्या उत्तरपत्रिकेचा क्रमांक त्याखाली लिहावा.
- सदर प्रश्नपत्रिकेत **100** बहुपर्यायी प्रश्न आहेत. प्रत्येक प्रश्नास **दोन** गुण आहेत. या प्रश्नपत्रिकेतील **सर्व** प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- परीक्षा सुरू झाल्यावर विद्यार्थ्याला प्रश्नपत्रिका दिली जाईल. सुरुवातीच्या 5 मिनीटांमध्ये आपण सदर प्रश्नपत्रिका उघडून खालील बाबी अवश्य तपासून पहाव्यात.
 - प्रश्नपत्रिका उघडण्यासाठी प्रश्नपत्रिकेवर लावलेले सील उघडावे. सील नसलेली किंवा सील उघडलेली प्रश्नपत्रिका स्विकारू नये.
 - पहिल्या पृष्ठावर नमूद केल्याप्रमाणे प्रश्नपत्रिकेची एकूण पृष्ठे तसेच प्रश्नपत्रिकेतील एकूण प्रश्नांची संख्या पडताळून पहावी. पृष्ठे कमी असलेली/कमी प्रश्न असलेली/प्रश्नांचा चुकीचा क्रम असलेली किंवा इतर त्रुटी असलेली सदोष प्रश्नपत्रिका सुरुवातीच्या 5 मिनिटातच पर्यवेक्षकाला परत देऊन दुसरी प्रश्नपत्रिका मागवून घ्यावी. त्यानंतर प्रश्नपत्रिका बदलून मिळणार नाही तसेच वेळही वाढवून मिळणार नाही याची कृपया विद्यार्थ्यांनी नोंद घ्यावी.
 - वरीलप्रमाणे सर्व पडताळून पाहिल्यानंतरच प्रश्नपत्रिकेवर ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेचा नंबर लिहावा.
- प्रत्येक प्रश्नासाठी (A), (B), (C) आणि (D) अशी चार विकल्प उत्तरे दिली आहेत. त्यातील योग्य उत्तराचा रकाना खाली दर्शविल्याप्रमाणे ठळकपणे काळा/निळा करावा.
उदा. : जर (C) हे योग्य उत्तर असेल तर.

(A)	(B)	(C)	(D)
<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input checked="" type="radio"/>	<input type="radio"/>
- या प्रश्नपत्रिकेतील प्रश्नांची उत्तरे ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेतच दर्शवावीत. इतर ठिकाणी लिहिलेली उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- आत दिलेल्या सूचना काळजीपूर्वक वाचाव्यात.
- प्रश्नपत्रिकेच्या शेवटी जोडलेल्या कोन्या पानावरच कच्चे काम करावे.
- जर आपण ओ.एम.आर. वर नमूद केलेल्या ठिकाणा व्यतिरिक्त इतर कोठेही नाव, आसन क्रमांक, फोन नंबर किंवा ओळख पटेल अशी कोणतीही खूण केलेली आढळून आल्यास अथवा असभ्य भाषेचा वापर किंवा इतर गैरमार्गांचा अवलंब केल्यास विद्यार्थ्याला परीक्षेस अपात्र ठरविण्यात येईल.
- परीक्षा संपल्यानंतर विद्यार्थ्याने मूळ ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिका पर्यवेक्षकांकडे परत करणे आवश्यक आहे. तथापि, प्रश्नपत्रिका व ओ.एम.आर. उत्तरपत्रिकेची द्वितीय प्रत आपल्याबरोबर नेण्यास विद्यार्थ्यांना परवानगी आहे.
- फक्त निळ्या किंवा काळ्या बॉल पेनचाच वापर करावा.
- कॅलक्युलेटर किंवा लॉग टेबल वापरण्यास परवानगी नाही.
- चुकीच्या उत्तरासाठी गुण कपात केली जाणार नाही.

SEP - 15221/II—A

Political Science**Paper II****राजनीति विज्ञान****प्रश्नपत्रिका II****Time Allowed : 120 Minutes]****[Maximum Marks : 200****Note :** This Paper contains **Hundred (100)** multiple choice questions. Each question carrying **Two (2)** marks. Attempt *All* questions.**सूचना :** या प्रश्नपत्रिकेत एकूण शंभर (100) बहुपर्यायी प्रश्न दिलेले आहेत. प्रत्येक प्रश्नाला दोन (2) गुण आहेत. सर्व प्रश्न सोडवा.

1. Give the *correct* answer by using the codes given below :

Assertion (A) :

Most liberal democracies respect the principle of equal liberty – at least in the context of political, legal and social rights of all citizens.

Reason (R) :

However, the doctrine of equal liberty is bedevilled by problems about how freedom is defined.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

1. संकेत सूचीचा वापर करून योग्य उत्तर द्या :

विधान (A) :

बहुतेक उदारमतवादी लोकशाही (व्यवस्था) समान स्वातंत्र्याच्या तत्त्वाचा आदर करतात-निदान नागरिकांच्या राजकीय, वैधानिक, सामाजिक हक्कांच्या संदर्भात.

कारण (R) :

मात्र स्वातंत्र्याची व्याख्या कशी करावयाची या समस्येने समान स्वातंत्र्याच्या तत्त्वाला ग्रासले आहे.

संकेत सूची :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहेत आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) हे बरोबर आहेत परंतु (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) हे बरोबर आहे परंतु (R) हे चूक आहे
- (D) (A) हे चूक आहे परंतु (R) हे बरोबर आहे

2. Match List I with List II and select the correct answer from the codes given below :

List I

- (a) Theory of alienation
- (b) Theory of dialectical materialism
- (c) Theory of class war
- (d) Theory of revolution

List II

- (1) Disjunction arises between relations of production and the means of production
- (2) No major antagonism disappears unless a new antagonism emerges
- (3) A state of consciousness shaped by relations between man and objects
- (4) The economic structure of society is the real foundation of society

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
 - (A) (1) (2) (4) (3)
 - (B) (3) (4) (2) (1)
 - (C) (4) (3) (2) (1)
 - (D) (2) (1) (3) (4)
3. Political equality is best guaranteed in a :
- (A) Plutocratic state
 - (B) Fascist state
 - (C) Totalitarian state
 - (D) Democratic state

2. यादी I ही यादी II शी जुळवा आणि संकेत सूचीमधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

- (a) परात्मभावाचा सिद्धांत
- (b) द्वंद्वात्मक भौतिकवादाचा सिद्धांत
- (c) वर्गयुद्धाचा सिद्धांत
- (d) क्रांतीचा सिद्धांत

यादी II

- (1) उत्पादनाचे संबंध आणि उत्पादनाची साधने यांच्यातील संबंध तुटतात
- (2) नवीन अंतरविरोध निर्मित झाल्या शिवाय, जुना अंतरविरोध विरून जात नाही
- (3) मनुष्य आणि वस्तू यांच्या संबंधांतून जाणिवेची स्थिती साकारणे
- (4) समाजातील आर्थिक संरचना हाच समाजाचा खरा पाया

संकेत सूची :

- (a) (b) (c) (d)
 - (A) (1) (2) (4) (3)
 - (B) (3) (4) (2) (1)
 - (C) (4) (3) (2) (1)
 - (D) (2) (1) (3) (4)
3. व्यवस्थेत ह्या राजकीय समतेची खात्री असते.
- (A) श्रीमंतांचे/धनिकाचे राज्य
 - (B) फॅसिस्ट राज्य
 - (C) सर्वकषवादी राज्य
 - (D) लोकशाही राज्य

4. 'Liberalism' as a developed ideology was a product of :
- (A) Breakdown of feudalism
(B) Weakened monarchy
(C) Weakened Church
(D) Growing industrialization
5. Match List I (Feminists Thinkers) with List II (Their books) and select the correct answer from the codes given below :

List I

(Feminists Thinkers)

- (a) Mary Wollstonecraft
(b) Simone de Beauvoir
(c) Andrea Dworkin
(d) Betty Frieden

List II

(Books)

- (1) Pornography and Civil Rights
(2) The Feminine Mystique
(3) Vindication of the Rights of Women
(4) The Second Sex

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (1) (3) (2) (4)
(B) (2) (1) (4) (3)
(C) (4) (2) (3) (1)
(D) (3) (4) (1) (2)

4. खालीलपैकी कोणती बाब उदारमतवाद या विकसित विचारप्रणालीच्या निर्माणाला कारण ठरली ?
- (A) सरंजामशाहीचे पतन
(B) दुर्बल झालेली राजेशाही
(C) दुर्बल झालेली धर्मसत्ता (चर्च)
(D) वाढते औद्योगिकीकरण
5. यादी I (प्रख्यात विचारवंत) यादी II (त्याचे पुस्तक) शी जुळवा आणि खालील संकेत सूचीमधून योग्य उत्तर निवडा :

यादी I

(प्रख्यात विचारवंत)

- (a) मेरी वोल्स्टोनक्राफ्ट
(b) सिमॉन द बूव्हा
(c) अँड्रिया दवोर्किन
(d) बेट्टी फ्रीडन

यादी II

(पुस्तके)

- (1) 'पोर्नोग्राफी अँड सिव्हिल राईट्स'
(2) द फेमिनाईन मिस्टिक
(3) व्हिंडिकेशन ऑफ द राईट्स ऑफ विमेन
(4) द सेकंड सेक्स

संकेत सूची :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (1) (3) (2) (4)
(B) (2) (1) (4) (3)
(C) (4) (2) (3) (1)
(D) (3) (4) (1) (2)

- | | |
|---|--|
| <p>6. Which one of the following ideologies is premised on the belief that established features of society have crumbled and its political doctrines have become irrelevant ?</p> <p>(A) Modernism</p> <p>(B) Postmodernism</p> <p>(C) Marxism</p> <p>(D) Foundationalism</p> | <p>6. खालीलपैकी कोणती विचारप्रणाली अशा समाजावर आधारलेली आहे, की ती प्रस्थापित समाजाचे घटक कोसळले असून त्याचे राजकीय सिद्धान्त अप्रस्तुत झाले आहेत ?</p> <p>(A) आधुनिकतावाद</p> <p>(B) उत्तर-आधुनिकतावाद</p> <p>(C) मार्क्सवाद</p> <p>(D) पायातत्त्ववाद</p> |
| <p>7. Which one of the following is a central feature of liberal feminism ?</p> <p>(A) Sisterhood</p> <p>(B) The personal is political</p> <p>(C) Transforming private realm</p> <p>(D) Access to private realm</p> | <p>7. खालीलपैकी कोणती उदारमतवादी स्त्रियावादाचे मध्यवर्ती वैशिष्ट्ये आहे ?</p> <p>(A) भगीनी भाव</p> <p>(B) व्यक्तिगत हेच राजकीय</p> <p>(C) खाजगी अवकाशाचे रूपांतर</p> <p>(D) खाजगी अवकाशात वाव</p> |
| <p>8. Who have found three-dimensional conception of power particularly attractive ?</p> <p>(A) Fascists</p> <p>(B) Conservatives</p> <p>(C) Marxists and postmodernists</p> <p>(D) Liberals</p> | <p>8. खालीलपैकी कोणाला सत्तेची त्रिमिती संकल्पना आकर्षक वाटली ?</p> <p>(A) फॅसिस्ट</p> <p>(B) रूढीवादी</p> <p>(C) मार्क्सवादी व उत्तर-आधुनिकतावादी</p> <p>(D) उदारमतवादी</p> |
| <p>9. Who among the following has offered a three-dimensional conceptions of power ?</p> <p>(A) Brian Barry</p> <p>(B) Peter Bachrach and M.S. Baraty</p> <p>(C) J. Gaventa</p> <p>(D) Steven Lukes</p> | <p>9. खालीलपैकी कोणी सत्तेची त्रिमिती संकल्पना मांडली आहे ?</p> <p>(A) ब्रायन बॅरी</p> <p>(B) पीटर बाख्राख आणि एम्. एस. बाराटी</p> <p>(C) जे. गॅव्हेंटा</p> <p>(D) स्टीव्हन ल्यूक्स</p> |

- | | |
|--|--|
| <p>10. In which type of democracy, the people are considered as an end and state as the means ?</p> <p>(A) Liberal</p> <p>(B) Pluralist</p> <p>(C) Elitist</p> <p>(D) Socialist</p> | <p>10. कोणत्या प्रकारच्या लोकशाहीमध्ये लोक हे साध्य आणि राज्य हे साधन असते ?</p> <p>(A) उदारमतवादी</p> <p>(B) बहुलवादी</p> <p>(C) अभिजनवादी</p> <p>(D) समाजवादी</p> |
| <p>11. Who is known as the father of liberal political philosophy ?</p> <p>(A) Thomas Hobbes</p> <p>(B) James Bodin</p> <p>(C) John Locke</p> <p>(D) Rousseau</p> | <p>11. कोण उदारमतवादी राजकीय तत्त्वज्ञानाचा जनक म्हणून ओळखला जातो ?</p> <p>(A) थॉमस हॉब्स</p> <p>(B) जेम्स बोदॅ</p> <p>(C) जॉन लॉक</p> <p>(D) रूसो</p> |
| <p>12. According to Marx, the class distinctions in society are based on :</p> <p>(A) Religion</p> <p>(B) Hostile interests</p> <p>(C) Family status</p> <p>(D) Social status</p> | <p>12. मार्क्सच्या मते समाजातील वर्गीय भेद वर आधारित आहेत.</p> <p>(A) धर्म</p> <p>(B) विरोधी हितसंबंध</p> <p>(C) कौटुंबिक दर्जा</p> <p>(D) सामाजिक दर्जा</p> |
| <p>13. Rawls concept of justice is based on</p> <p>(A) Distributive principle</p> <p>(B) Agreement principle</p> <p>(C) Difference principle</p> <p>(D) Joint method principle</p> | <p>13. रॉल्सची न्यायाची कल्पना वर आधारलेली आहे.</p> <p>(A) वितरणात्मक तत्त्व</p> <p>(B) कराराचे तत्त्व</p> <p>(C) भेद तत्त्व</p> <p>(D) संयुक्त पद्धत तत्त्व</p> |

- | | |
|--|--|
| <p>14. Who from among the following believed that 'negative liberty is superior to positive liberty ?'</p> <p>(A) J. S. Mill</p> <p>(B) Isaiah Berlin</p> <p>(C) T. H. Green</p> <p>(D) Ernest Barker</p> <p>15. Which one of the following pairs is not correctly matched ?</p> <p>(A) Pareto – The concept of residue</p> <p>(B) Michels – The concept of mass mind</p> <p>(C) Mills – The concept of political formula</p> <p>(D) Gasset – The theory of the masses</p> <p>16. Which philosopher believes the state of nature was a "War of all against all" ?</p> <p>(A) Rousseau</p> <p>(B) Locke</p> <p>(C) Rawls</p> <p>(D) Hobbes</p> <p>17. The idea of two concepts of liberty was put forth by :</p> <p>(A) John Stuart Mill</p> <p>(B) Isaiah Berlin</p> <p>(C) Harold Laski</p> <p>(D) John Locke</p> | <p>14. खालीलपैकी कोणत्या विचारवंतांचा असा विश्वास आहे की 'नकारात्मक स्वातंत्र्य हे सकारात्मक स्वातंत्र्यापेक्षा सरस आहे ?'</p> <p>(A) जे. एस्. मिल</p> <p>(B) इसाया बर्लिन</p> <p>(C) टि. एच्. ग्रीन</p> <p>(D) अर्नेस्ट बार्कर</p> <p>15. खालीलपैकी कोणत्या जोडीची जुळणी योग्यप्रकारे झालेली नाही ?</p> <p>(A) परेटो – अवशिष्टाची संकल्पना</p> <p>(B) मिचेल्स – जनमानसाची संकल्पना</p> <p>(C) मिल्स – राजकीय सूत्र संकल्पना</p> <p>(D) गॅसेटस् – जनसमूहाचा सिद्धांत</p> <p>16. कोणत्या विचारवंताच्या मते, 'निसर्गावस्था' ही सर्वांचे सर्वांविरुद्ध युद्ध' अशी स्थिती होती ?</p> <p>(A) रूसो</p> <p>(B) लॉक</p> <p>(C) रॉल्स</p> <p>(D) हॉब्स</p> <p>17. स्वातंत्र्याच्या दोन संकल्पना हा विचार खालीलपैकी कोणी मांडला ?</p> <p>(A) जॉन स्टुअर्ट मिल</p> <p>(B) इसाया बर्लिन</p> <p>(C) हेराल्ड लास्की</p> <p>(D) जॉन लॉक</p> |
|--|--|

- | | |
|---|---|
| <p>18. The concept of 'forced to be free' was first enunciated by :</p> <p>(A) Thomas Hobbes</p> <p>(B) John Locke</p> <p>(C) Jean Jacques Rousseau</p> <p>(D) Georg W. F. Hegel</p> <p>19. What is Mill's main objection to the silencing, or suppression, of an opinion ?</p> <p>(A) The opinion might be true</p> <p>(B) There is a high probability that the opinion is true</p> <p>(C) The person whose opinion is suppressed is harmed</p> <p>(D) A competition of opinion is good for humanity</p> <p>20. What is Rawls' original position ?</p> <p>(A) A primitive cultural condition</p> <p>(B) An experimental set-up used by psychologists</p> <p>(C) A historical event at which people agreed to form a state</p> <p>(D) A hypothetical situation—a thought-experiment</p> <p>21. The book 'Who were the Shudras' was written by :</p> <p>(A) Periyar E. V. Ramasamy</p> <p>(B) M. K. Gandhi</p> <p>(C) Dr. B. R. Ambedkar</p> <p>(D) V. D. Savarkar</p> | <p>18. 'स्वतंत्र होण्याची सक्ती' ही संकल्पना प्रथम यांनी मांडली</p> <p>(A) थॉमस हॉब्स</p> <p>(B) जॉन लॉक</p> <p>(C) जीन जॅक रूसो</p> <p>(D) जॉर्ज डब्ल्यू. एफ. हेगेल</p> <p>19. कोणत्याही मताची मुस्कटदाबी किंवा दडपणूक यावर मिलने घेतलेला मुख्य आक्षेप कोणता ?</p> <p>(A) मत खरे असण्याची शक्यता</p> <p>(B) मत खरे असण्याची उच्च कोटीची संभाव्यता</p> <p>(C) ज्या माणसाच्या मताची दडपणूक झाली त्याला झालेली दुखापत</p> <p>(D) मतामतांतील स्पर्धा ही मानवतेसाठी चांगली असते</p> <p>20. रॉल्सच्या मते मूळ स्थिती कोणती आहे ?</p> <p>(A) आदिम सांस्कृतिक परिस्थिती</p> <p>(B) मानसशास्त्रज्ञांनी निर्माण केलेली प्रायोगिक रचना</p> <p>(C) लोक राज्य निर्मितीसाठी तयार झाल्याचा ऐतिहासिक क्षण</p> <p>(D) संभाव्य स्थिती-विचार-प्रयोग</p> <p>21. 'शूद्र कोण होते' हे पुस्तक कुणी लिहिले ?</p> <p>(A) पेरियार ई. व्ही. रामसामी</p> <p>(B) मो. क. गांधी</p> <p>(C) डॉ. भीमराव आंबेडकर</p> <p>(D) वि. दा. सावरकर</p> |
|---|---|

22. Match the following two lists of thinkers and books written by them. Choose your answer from the codes given below :

List I

- (a) R. Tagore
(b) M. N. Roy
(c) B. G. Tilak
(d) V. D. Savarkar

List II

- (1) 1857 : The First war of Independence
(2) Letters from Russia
(3) Reason, Romanticism and Revolution
(4) Orion : The Arctic Home of Vedas

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (3) (4) (1)
(B) (3) (2) (1) (4)
(C) (1) (2) (3) (4)
(D) (4) (1) (2) (3)

23. The book 'Religion of Man', published in 1931 was written by :
(A) Sri Aurobindo
(B) Swami Vivekananda
(C) M. K. Gandhi
(D) B. R. Ambedkar

22. खाली दिलेल्या दोन याद्यांमधील विचारवंत व त्यांनी लिहिलेली पुस्तके यांच्या जोड्या लावा. नंतर दिलेल्या संकेत सूचीमधून तुमचे उत्तर निवडा.

यादी I

- (a) रविंद्रनाथ टागोर
(b) मानवेंद्रनाथ रॉय
(c) बाळ गंगाधर टिळक
(d) वि. दा. सावरकर

यादी II

- (1) '1857 : पहिले स्वातंत्र्य युद्ध'
(2) 'लेटर्स फ्रॉम रशिया'
(3) 'रीझन, रोमॅंटिसिझम अँड रिव्होल्यूशन'
(4) 'ओरायन : द आर्क्टिक होम ऑफ वेदाज'

संकेत सूची :

- (a) (b) (c) (d)
(A) (2) (3) (4) (1)
(B) (3) (2) (1) (4)
(C) (1) (2) (3) (4)
(D) (4) (1) (2) (3)

23. 'रिलिजन ऑफ मॅन' हा 1931 मध्ये प्रकाशित झालेल्या ग्रंथाचे लेखक हे होते.
(A) श्री अरविंद
(B) स्वामी विवेकानंद
(C) मो. क. गांधी
(D) भी. रा. आंबडेकर

24. Which of the following statements are *incorrect* ? Choose your answer from the codes given below :

- (a) Sri Aurobindo was a liberal thinker
- (b) M. N. Roy enunciated Radical Humanism
- (c) Jawaharlal Nehru was a crusader against imperialism
- (d) J. P. Narayan promoted Marxist revolution

Codes :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (d)
- (C) (b), (c)
- (D) (a), (b), (d)

25. Swami Vivekananda's famous speech at the Parliament of World Religions in Chicago was given in which year ?

- (A) 1893
- (B) 1890
- (C) 1891
- (D) 1892

24. खालीलपैकी कोणची विधाने चूक आहेत ? पुढे दिलेल्या संकेत सूचीमधून तुमचे उत्तर निवडा.

- (a) श्री अरविंद हे उदारमतवादी विचारवंत होते.
- (b) मानवेंद्रनाथ रॉय यांनी मूलग्राही मानवतावादाचा पुरस्कार केला
- (c) जवाहरलाल नेहरूंनी साम्राज्यवाद विरोधी लढा दिला
- (d) जयप्रकाश नारायण यांनी मार्क्सवादी क्रांतीचा पुरस्कार केला

संकेत सूची :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (d)
- (C) (b), (c)
- (D) (a), (b), (d)

25. शिकागो येथील जागतिक धर्मपरिषदेत स्वामी विवेकानंदांनी कोणत्या वर्षी त्यांचे सुप्रसिद्ध भाषण केले ?

- (A) 1893
- (B) 1890
- (C) 1891
- (D) 1892

26. Match the following lists of thinkers and their respective political parties :

List I

- (a) Dr. B. R. Ambedkar
- (b) Jawaharlal Nehru
- (c) Ram Manohar Lohiya
- (d) V. D. Savarkar

List II

- (1) Indian National Congress
- (2) Republican Party of India
- (3) Hindu Mahasabha
- (4) Samyukta Socialist Party

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (3) (4) (2)
- (B) (3) (2) (1) (4)
- (C) (2) (1) (4) (3)
- (D) (4) (2) (3) (1)

27. Which of the following are not the books written by Dr. B. R. Ambedkar? Choose your answer using the codes given below :

- (a) Slavery
- (b) The Life Divine
- (c) Hind Swaraj
- (d) Annihilation of Castes

Codes :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (c), (d)
- (C) (b), (c), (d)
- (D) (a), (b), (d)

26. खाली दिलेल्या दोन याद्यांमधील विचारवंत व त्यांचे राजकीय पक्ष यांच्या जोड्या लावा.

यादी I

- (a) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- (b) जवाहरलाल नेहरू
- (c) राममनोहर लोहिया
- (d) वि. दा. सावरकर

यादी II

- (1) भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेस
- (2) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया
- (3) हिंदू महासभा
- (4) संयुक्त समाजवादी पक्ष

संकेत सूची :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (3) (4) (2)
- (B) (3) (2) (1) (4)
- (C) (2) (1) (4) (3)
- (D) (4) (2) (3) (1)

27. खालीलपैकी कोणती पुस्तके आंबेडकरांनी लिहिलेली नाहीत ? पुढे दिलेल्या संकेत सूचीमधून तुमचे उत्तर निवडा :

- (a) गुलामगिरी
- (b) द लाईफ डिव्हाईन
- (c) हिंद स्वराज
- (d) जातिसंस्थेचे उच्चाटन

संकेत सूची :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (c), (d)
- (C) (b), (c), (d)
- (D) (a), (b), (d)

28. Select the *incorrect* statement from the following statements :

- (A) Muhammad Iqbal supported 'Two Nation Theory'
- (B) Dr. Ambedkar chaired the Drafting Committee of the Constituent Assembly
- (C) Deendayal Upadhyaya was the founder member of the Bhartiya Janata Party (BJP)
- (D) M. K. Gandhi wrote the book 'Hind Swaraj'

29. Who among the following started 'Self-Respect Movement' ?

- (A) Swami Vivekananda
- (B) B. R. Ambedkar
- (C) Periyar E. V. Ramsamy
- (D) Ram Manohar Lohiya

30. Arrange the following works of Sri Aurobindo in chronological order. Select the *correct* answer from the codes given below :

- (1) The Mother
- (2) The Life Divine
- (3) Essays on Gita
- (4) Savitri : A Legend and a Symbol

Codes :

- (A) (4), (2), (1), (3)
- (B) (3), (1), (4), (2)
- (C) (2), (3), (1), (4)
- (D) (1), (2), (3), (4)

28. खालील विधानांमधील चुकीचे विधान निवडा :

- (A) मुहम्मद इकबाल यांनी द्विराष्ट्र सिद्धांताला पाठिंबा दिला
- (B) डॉ. आंबेडकर घटनासमितीच्या मसुदा समितीचे अध्यक्षपद भूषविले
- (C) दीनदयाल उपाध्याय हे भारतीय जनता पार्टीचे संस्थापक सदस्य होते
- (D) मो. क. गांधी यांनी हिंद स्वराज हे पुस्तक लिहिले

29. खालीलपैकी कोणी 'आत्मसन्मान' चळवळ चालू केली ?

- (A) स्वामी विवेकानंद
- (B) डॉ. भी. रा. आंबेडकर
- (C) पेरियार ई. व्ही. रामसामी
- (D) राममनोहर लोहिया

30. श्री अरविंद यांचे खालील दिलेले ग्रंथ कालक्रमानुसार लावा. पुढे दिलेल्या संकेत सूचीमधून बरोबर उत्तर निवडा :

- (1) द मदर
 - (2) द लाईफ डिव्हाईन
 - (3) एसेज ऑन गीता
 - (4) सावित्री : अ लीजंड अँड अ सिंबल
- संकेत सूची :**

- (A) (4), (2), (1), (3)
- (B) (3), (1), (4), (2)
- (C) (2), (3), (1), (4)
- (D) (1), (2), (3), (4)

- | | |
|--|---|
| <p>31. Which of the following statements is <i>incorrect</i> ?</p> <p>(A) Pakistan under Zia-Ul-Haq is an example of military dictatorship</p> <p>(B) Myanmar is an example of democratic state</p> <p>(C) Germany under Hitler is an example of Fascist state</p> <p>(D) Cuba is an example of Totalitarianism</p> <p>32. According to World system theory, what is the relationship between core and periphery ?</p> <p>(A) Exploiter and Exploited</p> <p>(B) Rulers and Ruled</p> <p>(C) State and Citizens</p> <p>(D) Imperialists and colony</p> <p>33. Who wrote the book, 'Politics and Stages of Growth' ?</p> <p>(A) Walt W. Rostow</p> <p>(B) David Apter</p> <p>(C) Gabriel Almond</p> <p>(D) Joseph Schumpeter</p> <p>34. Which among the following is not mentioned in the five stages of growth mentioned by W. Rostow ?</p> <p>(A) Traditional Society</p> <p>(B) Take-off state</p> <p>(C) High mass consumption</p> <p>(D) Technological advancement</p> | <p>31. खालीलपैकी कोणते विधान अयोग्य आहे ?</p> <p>(A) झिया उल हक्क यांच्या काळातील पाकिस्तान हे लष्करी हुकूमशाहीचे उदाहरण आहे</p> <p>(B) म्यानमार हे लोकशाही राज्याचे उदाहरण आहे</p> <p>(C) हिटलरच्या नेतृत्वाखालील जर्मनी हे फॅसिस्ट राज्याचे उदाहरण आहे</p> <p>(D) क्युबा हे सर्वंकष व्यवस्थेचे उदाहरण आहे</p> <p>32. जागतिक व्यवस्था सिद्धान्तामध्ये केंद्र आणि परीघ यांच्यातील संबंध कशाप्रकारचे आहेत ?</p> <p>(A) पिळवणूक करणारा आणि पिळवणूक होणारा</p> <p>(B) राज्यकर्ते आणि प्रजा</p> <p>(C) राज्य आणि नागरिक</p> <p>(D) साम्राज्यवादी आणि वसाहत</p> <p>33. 'पॉलिटिक्स अँड स्टेजेस् ऑफ ग्रोथ' हे पुस्तक कोणी लिहिले ?</p> <p>(A) वॉल्ट डब्ल्यु. रोस्टो</p> <p>(B) डेवीड अप्टर</p> <p>(C) गॅब्रियल आल्मंड</p> <p>(D) जोसेफ शंपिटर</p> <p>34. डब्ल्यु. रोस्टो यांच्या विकासाच्या पाच टप्प्यांमध्ये खालीलपैकी कोणता टप्पा समाविष्ट नाही ?</p> <p>(A) पारंपरिक समाज</p> <p>(B) उड्डाण अवस्था</p> <p>(C) भरपूर सार्वजनिक उपभोग</p> <p>(D) तंत्रज्ञानात्मक विकास</p> |
|--|---|

35. Who classified political culture in three : Parochial, Subject, participatory ?

- (A) S. M. Lipset
- (B) Gabriel Almond and Verba
- (C) Robert McIver
- (D) Edward Tylor

36. Given below are the two statements, One is Assertion (A) and the other is Reason (R) :

Assertion (A) :

In recent years welfare state is gradually diminishing.

Reason (R) :

Due to globalization the sovereignty of states is at stake.

In the context of the above two statements which one of the following is *correct* ?

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) (A) is correct but (R) is incorrect
- (C) Both (A) and (R) are incorrect
- (D) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)

35. राजकीय संस्कृतीचे वर्गीकरण; संकुचित, विशिष्ट आणि सहभागात्मक, असे कोणी केले ?

- (A) एस. एम. लिपसेट
- (B) गॅब्रियल आल्मंड आणि वर्बा
- (C) रॉबर्ट मकॅव्हर
- (D) एडवर्ड टेलर

36. खालील दोन विधाने दिली आहेत, (A) हे विधान असून (R) हे कारण आहे :

विधान (A) :

अलीकडच्या काळात कल्याणकारी राज्याचा हळूहळू न्हास होत आहे.

कारण (R) :

जागतिकीकरणामुळे राज्यांच्या सार्वभौमत्वास बाधा आली आहे.

वरील दोन विधानांच्या संदर्भात खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर असून (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) बरोबर आहे पण (R) चूक आहे
- (C) दोन्ही (A) आणि (R) चूक आहेत
- (D) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर असून (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही

37. Which among the following can be subject matter according to Institutional approach to comparative political analysis ?

- (A) British Parliament and Indian Parliament
- (B) Indian and Swiss Constitution
- (C) American and Canadian Political culture
- (D) Democratic and Totalitarian leadership

38. Which of the following statement/s is/are not correct description of 'Theory of Peace' ?

- (i) It shifts the focus of international relations away from the interstate level of analysis
- (ii) It leads to a broad conception of social relations at individual, domestic and global levels of analysis
- (iii) It seeks to deconstruct the narratives of states, international systems and other actors in international politics
- (iv) It connects study of war and peace with economic inequality, with gender relations, with cross-cultural understanding

Codes :

- (A) Only (iii)
- (B) (ii) and (iv)
- (C) Only (ii)
- (D) (i), (iii) and (iv)

37. तुलनात्मक राजकीय विश्लेषणाच्या संस्थात्मक दृष्टिकोनात खालीलपैकी कोणता विषय समाविष्ट होतो ?

- (A) ब्रिटीश आणि भारतीय संसद
- (B) भारतीय आणि स्वित्झर्लंडची राज्यघटना
- (C) अमेरिकेचे व कॅनेडाची राजकीय संस्कृती
- (D) लोकशाही आणि सर्वेकष नेतृत्व

38. खालीलपैकी कोणते विधान शांततेच्या सिद्धांताचे योग्य वर्णन नाही ?

- (i) तो आंतरराष्ट्रीय राजकारणावरून आपले लक्ष आंतरराज्य पातळीवरील विश्लेषणाकडे वळवितो
- (ii) वैयक्तिक, घरगुती आणि वैश्विक पातळीवरील सामाजिक संबंधांच्या एका व्यापक संकेल्पनेकडे ती नेते
- (iii) ती आंतरराष्ट्रीय राजकारणातील राज्यांची कथन आंतरराष्ट्रीय व्यवस्था आणि इतर घटकांचे विरचन करण्याचा प्रयत्न करते
- (iv) ती युद्ध आणि शांततेचा अभ्यास, आर्थिक विषमता, स्त्री-पुरुष संबंध आणि आंतर-सांस्कृतिक समज याशी जोडू पाहते

संकेतांक :

- (A) केवळ (iii)
- (B) (ii) आणि (iv)
- (C) केवळ (ii)
- (D) (i), (iii) आणि (iv)

39. 'The clash of civilizations' and 'New World Order' predict an ideological shift in the Post-cold war period from :

- (A) Political ideology to economic liberalism
- (B) Geopolitics to geo-economics
- (C) Nation-state to the civilization area
- (D) Political ideology to culture and religion

40. Match the pair using the codes given below :

List I

- (i) Immanuel Wallerstein
- (ii) S. M. Lipset
- (iii) David Apter
- (iv) Samir Amin

List II

- (a) Modernization
- (b) Dependency theory
- (c) World system theory
- (d) Democracy in developing countries

Codes :

- (A) (i)-(a), (ii)-(b), (iii)-(d), (iv)-(c)
- (B) (i)-(c), (ii)-(d), (iii)-(a), (iv)-(b)
- (C) (i)-(d), (ii)-(a), (iii)-(c), (iv)-(b)
- (D) (i)-(b), (ii)-(d), (iii)-(c), (iv)-(a)

39. 'क्लॅश ऑफ सिविलायझेशन' आणि 'न्यु वर्ल्ड ऑर्डर', शीतयुद्धोत्तर काळात कोणते विचार व्युहात्मक बदल होतील असे सुचवितात ?

- (A) राजकीय विचारसरणी ते आर्थिक उदारीकरण
- (B) भूराजकारणापासून भू-अर्थकारण
- (C) राष्ट्र-राज्याकडून सभ्यतेकडे
- (D) राजकीय विचारसरणीकडून संस्कृती व धर्माकडे

40. खालील सूचीचा वापर करून योग्य जोड्या जुळवा :

यादी I

- (i) इम्युन्युअल वॉलरस्टीन
- (ii) एस. एम. लिपसेट
- (iii) डेवीड अप्टर
- (iv) समिर अमिन

यादी II

- (a) आधुनिकीकरण
- (b) परावलंबनाचा सिद्धान्त
- (c) जागतिक व्यवस्था सिद्धान्त
- (d) विकसनशील व्यवस्थेमधील लोकशाही

संकेतांक :

- (A) (i)-(a), (ii)-(b), (iii)-(d), (iv)-(c)
- (B) (i)-(c), (ii)-(d), (iii)-(a), (iv)-(b)
- (C) (i)-(d), (ii)-(a), (iii)-(c), (iv)-(b)
- (D) (i)-(b), (ii)-(d), (iii)-(c), (iv)-(a)

41. **Assertion (A) :**

Classical Realism argues that conflict among nations is inevitable.

Reason (R) :

Classical Realism believes that balance of power can secure peace.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are incorrect
- (B) Both (A) and (R) are correct, and (R) is the cause of (A)
- (C) Both (A) and (R) are correct, but (R) is not the cause of (A)
- (D) (R) is correct but (A) is incorrect

42. **Assertion (A) :**

Modern technology enhances the importance of war and threats of war.

Reason (R) :

War no longer is just a contest of strength. It is more a contest of nerve and risk taking.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true, but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false, but (R) is true

41. **विधान (A) :**

अभिजात वास्तववादानुसार राष्ट्रांमधील संघर्ष अटळ आहे.

कारण (R) :

अभिजात वास्तववादानुसार सत्तासंतुलनामुळे शांतता प्रस्थापित करता येते.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) दोन्ही चूक आहेत
- (B) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, आणि (R) हे (A) चे कारण आहे
- (C) (A) आणि (R) दोन्ही बरोबर आहेत, परंतु (R) हे (A) चे कारण नाही
- (D) (R) बरोबर आहे, पण (A) चूक आहे

42. **विधान (A) :**

आधुनिक तंत्रज्ञानामुळे युद्धाचे आणि युद्धाच्या भितीचे महत्त्व वाढले आहे.

कारण (R) :

युद्ध हे आता केवळ बळाची स्पर्धा नसून ती आता जीवघेणी स्पर्धा झाली असून त्यात धोका वाढला आहे.

संकेतांक :

- (A) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहे आणि (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण आहे
- (B) दोन्ही (A) आणि (R) बरोबर आहे, पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) बरोबर आहे

43. Chronologically arrange the following treaties in the correct ascending order :

- (i) The Charter of the UN
- (ii) The Treaty of Westphalia
- (iii) Treaty of Utrecht
- (iv) Treaty of Paris

Select the *correct* answer from the codes given below :

- (A) (iv), (i), (ii), (iii)
- (B) (iii), (iv), (i), (ii)
- (C) (ii), (iii), (iv), (i)
- (D) (i), (ii), (iii), (iv)

44. Buffer state refers to :

- (A) A state situated in the middle of an island
- (B) A state located between two powerful enemies, which acts as a cushion in case of escalating tension
- (C) A state which is bound by a treaty to act as a close ally of a powerful country
- (D) A state strategically located on a mountain, giving it an upper hand during war

43. खालील करारांची कालक्रमानुसार चढत्याक्रमाने क्रम लावा :

- (i) संयुक्त राष्ट्रांची सनद
- (ii) वेस्टफेलिया करार
- (iii) उट्रेच करार
- (iv) पॅरिसचा करार

खाली दिलेल्या सूचीचा वापर करून योग्य उत्तर लिहा :

- (A) (iv), (i), (ii), (iii)
- (B) (iii), (iv), (i), (ii)
- (C) (ii), (iii), (iv), (i)
- (D) (i), (ii), (iii), (iv)

44. 'बफर' राज्य म्हणजे काय ?

- (A) बेटाच्या मध्यभागी असणारे राज्य
- (B) दोन प्रभावी शत्रूंच्यामध्ये असणारे राज्य, जे वाढत्या तणावाच्या काळात धक्काशोषक म्हणून काम करते
- (C) असे राज्य जे करारान्वये, बलाढ्य राष्ट्राचा जवळचा मित्र म्हणून काम करते
- (D) जे राज्य व्युहरचनात्मकदृष्ट्या पर्वतरांगावर असते, ज्यायोगे युद्ध काळात त्याचे वर्चस्व राहू शकते

45. Which of the following statements are not *true* ?

- (1) Security dilemma is an important paradox of the state system
- (2) Arms race increases insecurity of states
- (3) Arms control is a solution
- (4) Standing armies contribute to security of all

Codes :

- (A) (1), (2) and (4)
- (B) (1) and (3)
- (C) (3) and (4)
- (D) (1) and (4)

46. Which of the following is *not* a non-traditional security threat ?

- (A) Arms Race
- (B) Melting of ice caps on mountains
- (C) Starvation and malnutrition
- (D) Trafficking of humans

45. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

- (1) संरक्षण दुविधा हा राज्य व्यवस्थेपुढील महत्त्वाचा विरोधाभास आहे
- (2) शस्त्रास्त्र स्पर्धेमुळे राज्यांच्या असुरक्षिततेत वाढ होत आहे
- (3) शस्त्र नियंत्रण हा त्यावरील पर्याय आहे
- (4) खडे सैन्य सर्वांच्या सुरक्षिततेला योगदान करतात

संकेतांक :

- (A) (1), (2) आणि (4)
- (B) (1) आणि (3)
- (C) (3) आणि (4)
- (D) (1) आणि (4)

46. खालीलपैकी कोणता धोका हा सुरक्षेचा अपारंपरिक धोका **नाही** ?

- (A) शस्त्रस्पर्धा
- (B) पर्वतशिखरांवरील बर्फ वितळणे
- (C) उपासमार आणि कुपोषण
- (D) मानवांचा अवैध व्यापार

47. Which of the following statements is *true* ?

- (A) The UNCLOS upholds the idea of the Freedom of the Seas
- (B) The UNCLOS sets the limit of Territorial waters at 20 nautical miles from the baseline
- (C) The UNCLOS sets the limit of the Exclusive Economic Zone at 200 nautical miles from the baseline
- (D) The UNCLOS sets the limit of the contiguous zone at 15 nautical miles from the baseline

48. Which of the following is *not* an instrument of peaceful resolution of disputes ?

- (A) Mediation
- (B) Sanctions
- (C) Adjudication
- (D) Good offices

49. "Prisoner's Dilemma" is an idea associated with :

- (A) Game theory
- (B) Systems theory
- (C) Decision-making theory
- (D) Peace theory

47. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे ?

- (A) संयुक्त राष्ट्रांची सागरे कायदेविषयक परिषद सागरी स्वातंत्र्याची कल्पना उचलून धरते
- (B) संयुक्त राष्ट्रांची सागरे कायदेविषयक परिषदेने प्रादेशिक समुद्राची मर्यादा किनारा रेषेपासून 20 नाविक मैल ठेवली आहे
- (C) संयुक्त राष्ट्रांच्या सागरी कायदेविषयक परिषदेने राखीव आर्थिक क्षेत्र किनारा रेषेपासून 200 नाविक मैलांवर निश्चित केले आहे
- (D) संयुक्त राष्ट्रांच्या सागरी कायदेविषयक परिषदेने सलग क्षेत्रांची मर्यादा किनारा क्षेत्रापासून 15 नाविक मैलांवर निश्चित केली आहे

48. खालीलपैकी कोणते साधन विवादांचे शांततापूर्ण निराकरण करण्याचे साधन **नाही** ?

- (A) मध्यस्थी
- (B) बंधने
- (C) न्याय देणे
- (D) गुड ऑफिसेस

49. "कैद्याची दुविधा" ही कल्पना खालीलपैकी कोणत्या सिद्धांताशी संबंधित आहे ?

- (A) खेळ सिद्धांत
- (B) व्यवस्था सिद्धांत
- (C) निर्णयप्रक्रियेचा सिद्धांत
- (D) शांती सिद्धांत

- | | |
|--|---|
| <p>50. Who elects the judges of the International Court of Justice ?</p> <p>(A) UN General Assembly</p> <p>(B) UN General Assembly and UN Security Council</p> <p>(C) UN Security Council</p> <p>(D) UN Security Council and Economic and Social Council</p> | <p>50. आंतरराष्ट्रीय न्यायालयाच्या न्यायाधीशांची निवड कोण करतात ?</p> <p>(A) संयुक्त राष्ट्रांची आमसभा</p> <p>(B) संयुक्त राष्ट्रांची आमसभा आणि संयुक्त राष्ट्रांची सुरक्षा परिषद</p> <p>(C) संयुक्त राष्ट्रांची सुरक्षा परिषद</p> <p>(D) संयुक्त राष्ट्रांची सुरक्षा परिषद आणि संयुक्त राष्ट्रांची आर्थिक व सामाजिक परिषद</p> |
| <p>51. Which of the following statements is <i>true</i> ?</p> <p>(A) India has not signed the Trade Related Investment Measures Treaty</p> <p>(B) India was not an original member of the General Agreement on Tariffs and Trade</p> <p>(C) India has not signed the Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights Treaty</p> <p>(D) India's Intellectual Property Regime is TRIPS-Complaint</p> | <p>51. खालीलपैकी कोणते विधान बरोबर आहे ?</p> <p>(A) व्यापारविषयक निवेश उपायांच्या करारावर भारताने स्वाक्षरी केलेली नाही</p> <p>(B) भारत हा गॅट कराराचा मूळ सदस्य नाही</p> <p>(C) व्यापारविषयक बौद्धिक संपदेचे अधिकार या करारावर भारताने स्वाक्षरी केलेली नाही</p> <p>(D) भारताची बौद्धिक संपदा नियम व्यवस्था ट्रिप्सशी सुसंगत नाही</p> |
| <p>52. During which of the following years did India NOT borrow loan from the International Monetary Fund ?</p> <p>(A) 1961 – during Second Five Year Plan</p> <p>(B) 1981 – after the return of Mrs. Gandhi to Power</p> <p>(C) 1991 – by pledging the national gold reserves</p> <p>(D) 2007 – during the worldwide financial crisis</p> | <p>52. खालीलपैकी कोणत्या वर्षी भारताने आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीकडून कर्ज घेतले नव्हते ?</p> <p>(A) 1961—दुसऱ्या पंचवार्षिक योजनेच्या काळात</p> <p>(B) 1981—श्रीमती गांधी सत्तेत परतल्यानंतर</p> <p>(C) 1991—राष्ट्रीय सुवर्णसाठा गहाण ठेवून</p> <p>(D) 2007—जागतिक वित्तीय संकटाच्या काळात</p> |

53. Which of the following is the most correct description of geographical priorities of Modi Government's foreign policy ?

- (A) US, Latin America, Europe
- (B) Neighbourhood, Extended Neighbourhood, Indo-Pacific
- (C) Latin America, Southern Africa, Central Asia
- (D) Indo-Pacific, Western Africa, Western Europe

54. The SAARC Motor Vehicle Agreement was proposed in November, 2014; but could not be accepted due to objections from Pakistan. Subsequently, the same agreement was accepted in June, 2015 by four SAARC member countries under another name. Which were these countries ?

- (A) Bangladesh, Bhutan, India, Nepal
- (B) Bangladesh, Bhutan, Nepal, Sri Lanka
- (C) Afghanistan, Bangladesh, Bhutan, Nepal
- (D) Bangladesh, Bhutan, India, Sri Lanka

53. खालीलपैकी कोणते वर्णन मोदी सरकारच्या परराष्ट्र धोरणाच्या भौगोलिक प्राधान्यक्रमाचे सर्वाधिक बरोबर वर्णन आहे ?

- (A) यू. एस., लॅटिन अमेरिका, युरोप
- (B) शेजारी देश, विस्तारित शेजारातील देश, हिंद-प्रशांत क्षेत्र
- (C) लॅटिन अमेरिका, दक्षिणी आफ्रिका, मध्य आशिया
- (D) हिंद-प्रशांत क्षेत्र, पश्चिम आफ्रिका, पश्चिम युरोप

54. नोव्हेंबर 2014 मध्ये सार्क मोटार वाहन करार सुचवण्यात आला, परंतु पाकिस्तानच्या आक्षेपांमुळे तो मान्य होऊ शकला नाही. नंतर जून 2015 मध्ये सार्कच्या चार सभासद देशांनी वेगळ्या नावाने हा करार मान्य केला. ते देश कोणते ?

- (A) बांगलादेश, भूतान, भारत, नेपाळ
- (B) बांगलादेश, भूतान, नेपाळ, श्रीलंका
- (C) अफगानिस्तान, बांगलादेश, भूतान, नेपाळ
- (D) बांगलादेश, भूतान, भारत, श्रीलंका

55. Match the correct pairs using the key given below :

The roles of the Indian Navy as envisaged by India's Maritime Doctrine :

Column I

- (a) Military role
- (b) Diplomatic role
- (c) Constabulary role
- (d) Benign role

Column II

- (i) Defensive operations to protect own forces, territory, trade
- (ii) Use of naval forces to build friendship
- (iii) Maintain good order at Sea
- (iv) Conduct hydrographic surveys

Codes :

- (A) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(i)
- (B) (a)-(i), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(iv)
- (C) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(i)
- (D) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)

55. योग्य जोड्या जुळवा :

भारताच्या सागरी डॉक्ट्रिनमध्ये सांगितलेल्या भारतीय नौदलाच्या भूमिका :

स्तंभ I

- (a) लष्करी भूमिका
- (b) राजनयिक भूमिका
- (c) पोलिसी भूमिका
- (d) सर्वसामान्य भूमिका

स्तंभ II

- (i) स्वतःची सैन्यदले, प्रदेश आणि व्यापाराचे संरक्षण करण्यासाठी केलेल्या संरक्षक कारवाया
- (ii) मैत्रीचे संबंध जोपासण्यासाठी नौदलाचा वापर
- (iii) सागरी क्षेत्रात सुव्यवस्था राखणे
- (iv) हायड्रोग्राफिक सर्वेक्षण

संकेतांक :

- (A) (a)-(ii), (b)-(iii), (c)-(iv), (d)-(i)
- (B) (a)-(i), (b)-(ii), (c)-(iii), (d)-(iv)
- (C) (a)-(iv), (b)-(iii), (c)-(ii), (d)-(i)
- (D) (a)-(iii), (b)-(iv), (c)-(i), (d)-(ii)

56. Which of the following are the elements of the Gujral Doctrine ?

Answer using the key given below :

- (a) Principle of non-reciprocity
- (b) Peaceful resolution of bilateral disputes
- (c) Non-use of nuclear weapons against South Asian neighbours
- (d) Promoting trade within South Asia

Key :

- (A) (a) and (c)
- (B) (b) and (d)
- (C) (a) and (d)
- (D) (a) and (b)

57. India launched the Vision Document for the Asia-Africa Growth corridor in May 2017. Which country is the partner of India in this project ?

- (A) United States
- (B) Indonesia
- (C) Japan
- (D) Australia

56. खालीलपैकी कोणती तत्वे गुजराल प्रणालीचे घटक आहेत ? खाली दिलेल्या सूचीचा वापर करून उत्तर द्या :

- (a) परस्परता नाकारण्याचे तत्त्व
- (b) द्विपक्षीय विवाद शांततेच्या मार्गाने सोडवणे
- (c) दक्षिण आशियाई शेजाऱ्यांविरुद्ध अण्वस्त्रांचा वापर न करणे
- (d) दक्षिण आशियात व्यापाराला चालना देणे

सूची :

- (A) (a) आणि (c)
- (B) (b) आणि (d)
- (C) (a) आणि (d)
- (D) (a) आणि (b)

57. मे 2017 मध्ये भारताने आशिया-आफ्रिका ग्रोथ कॉरिडॉरचे व्हिजन डॉक्युमेंट प्रसिद्ध केले. या उपक्रमात कोणता देश भारताचा भागीदार आहे ?

- (A) अमेरिका (US)
- (B) इंडोनेशिया
- (C) जपान
- (D) ऑस्ट्रेलिया

58. Which of the following is *not* an element of the India-US Nuclear Deal ?

- (A) Separation of nuclear plants in India between “Civilian” and “Nuclear”
- (B) Bringing “civilian” plants under IAEA supervision
- (C) Closure of “military” plants
- (D) Signing India-specific agreement with IAEA for verification

59. Which of the following refugee communities have been given refuge in India ?

- (a) Tibetans
- (b) Sri Lankan Tamils
- (c) Afghans
- (d) Rohingyas

Codes :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (b), (c), (d)
- (C) (b), (c), (d)
- (D) (a), (c), (d)

58. खालीलपैकी कोणती तरतूद भारत-अमेरिका अणुकराराचा भाग **नाही** ?

- (A) भारतातील अणुप्रकल्पांची “नागरी” आणि “लष्करी” अशी विभागणी करणे
- (B) “नागरी” अणुप्रकल्प आंतरराष्ट्रीय अणुऊर्जा आयोगाच्या देखरेखीखाली आणणे
- (C) “लष्करी” अणुप्रकल्प बंद करणे
- (D) आंतरराष्ट्रीय अणुऊर्जा आयोगाबरोबर प्रकल्पांच्या पडताळणी करिता भारत-विशिष्ट करार करणे

59. खालीलपैकी कोणत्या निर्वासित समूहांना भारताने आश्रय दिला आहे ?

- (a) तिबेटी
- (b) श्रीलंकेतील तमिळी
- (c) अफगाण
- (d) रोहिंग्या

संकेतांक :

- (A) (a), (b), (c)
- (B) (a), (b), (c), (d)
- (C) (b), (c), (d)
- (D) (a), (c), (d)

60. Match the correct pairs using the key given below :

India's watersharing agreements with neighbours :

Column I

- (a) Pakistan
(b) Bangladesh
(c) Nepal

Column II

- (i) Kosi agreement
(ii) Indus water treaty
(iii) Farakka Barrage Treaty

Codes :

- (A) (a) - (i), (b) - (ii), (c) - (iii)
(B) (a) - (ii), (b) - (i), (c) - (iii)
(C) (a) - (iii), (b) - (ii), (c) - (i)
(D) (a) - (ii), (b) - (iii), (c) - (i)
61. The Constituent Assembly accepted the constitution on
(A) 15th August, 1947
(B) 26th January, 1950
(C) 26th November, 1949
(D) 8th August, 1942
62. Fundamental duties were included in the constitution by the Amendment.
(A) 44th
(B) 52nd
(C) 42nd
(D) 83rd

60. खाली दिलेल्या सूचीचा वापर करून योग्य जोड्या जुळवा :

शेजारी देशांबरोबरील भारताचे पाणीवाटपाचे करार :

स्तंभ I

- (a) पाकिस्तान
(b) बांगलादेश
(c) नेपाळ

स्तंभ II

- (i) कोसी करार
(ii) सिंधू पाणीवाटप करार
(iii) फराक्का बॅरेज करार

संकेतांक :

- (A) (a) - (i), (b) - (ii), (c) - (iii)
(B) (a) - (ii), (b) - (i), (c) - (iii)
(C) (a) - (iii), (b) - (ii), (c) - (i)
(D) (a) - (ii), (b) - (iii), (c) - (i)
61. घटनासमितीने या दिवशी राज्यघटनेचा स्वीकार केला.
(A) 15 ऑगस्ट, 1947
(B) 26 जानेवारी, 1950
(C) 26 नोव्हेंबर, 1949
(D) 8 ऑगस्ट, 1942
62. मूलभूत कर्तव्यांचा समावेश घटनेत दुरुस्तीनंतर झाला.
(A) 44वी
(B) 52वी
(C) 42वी
(D) 83वी

- | | |
|---|---|
| <p>63. Article 368 of the constitution deals with :</p> <p>(A) Emergency Powers</p> <p>(B) Amendment Procedure</p> <p>(C) Fundamental Rights</p> <p>(D) Panchayati Raj System</p> | <p>63. घटनेचे कलम 368 पुढील गोष्टींची चर्चा करते :</p> <p>(A) आणीबाणीविषयक अधिकार</p> <p>(B) घटनादुरुस्तीची प्रक्रिया</p> <p>(C) मूलभूत अधिकार</p> <p>(D) पंचायतीराज व्यवस्था</p> |
| <p>64. Minimum age of voting has been brought down from :</p> <p>(A) 25 to 21</p> <p>(B) 21 to 18</p> <p>(C) 21 to 20</p> <p>(D) 20 to 16</p> | <p>64. मतदानाचे किमान वय आणण्यात आले आहे.</p> <p>(A) 25 वरून 21 वर</p> <p>(B) 21 वरून 18 वर</p> <p>(C) 21 वरून 20 वर</p> <p>(D) 20 वरून 16 वर</p> |
| <p>65. Which among the following states do not have Vidhan Parishad ?</p> <p>(A) Jammu and Kashmir</p> <p>(B) Maharashtra</p> <p>(C) Bihar</p> <p>(D) Tamil Nadu</p> | <p>65. खालीलपैकी कोणत्या राज्यांमध्ये विधानपरिषद हे सभागृह नाही ?</p> <p>(A) जम्मू आणि काश्मीर</p> <p>(B) महाराष्ट्र</p> <p>(C) बिहार</p> <p>(D) तमिळनाडू</p> |
| <p>66. Indira Gandhi declared internal emergency between :</p> <p>(A) 1971 – 73</p> <p>(B) 1975 – 77</p> <p>(C) 1980 – 84</p> <p>(D) 1975 – 78</p> | <p>66. इंदिरा गांधींनी देशांतर्गत आणीबाणी या काळात लागू केली.</p> <p>(A) 1971 – 73</p> <p>(B) 1975 – 77</p> <p>(C) 1980 – 84</p> <p>(D) 1975 – 78</p> |

67. Which of the following is not the function of Parliament ?

- (A) To form or end the government
- (B) To represent the electorate
- (C) To interpret the laws
- (D) To legislate

68. Provincial Autonomy began with Government of India Act

- (A) 1909
- (B) 1919
- (C) 1935
- (D) 1937

69. Article 32 of the Constitution deals with :

- (A) Judicial Reforms
- (B) Judicial Review
- (C) Judicial Activism
- (D) Judicial Academy

67. पुढीलपैकी कोणते काम संसदेचे नाही ?

- (A) सरकार स्थापणे अगर त्याचा कार्यकाल संपवणे
- (B) मतदारांचे प्रतिनिधित्व करणे
- (C) कायद्यांचा अन्वयार्थ लावणे
- (D) कायदे करणे

68. प्रांतिक स्वायत्ततेची सुरुवात भारत सरकारच्या या कायद्यामुळे झाली.

- (A) 1909
- (B) 1919
- (C) 1935
- (D) 1937

69. घटनेच्या कलम 32 मध्ये चा विचार आहे.

- (A) न्यायिक सुधारणा
- (B) न्यायिक पुनर्विलोकन
- (C) न्यायिक सक्रीयता
- (D) न्यायिक अकादमी

70. Who is the Chairman of Niti Ayog ?

- (A) President
- (B) Prime Minister
- (C) Speaker of Lok Sabha
- (D) Home Minister

71. supported Dunkel Draft and GATT.

- (A) Hind Mazdoor Kisan Panchayat
- (B) Kisan Sabha
- (C) Shetkari Sanghatana
- (D) Bhartiya Kisan Union

72. The withdrawal of the State from various walks of Social Life is the result of :

- (A) Liberalisation, Privatisation, Globalisation
- (B) Terrorism
- (C) Inter-state Disputes
- (D) Regionalism

70. नीती आयोगाचे अध्यक्ष कोण आहेत ?

- (A) राष्ट्रपती
- (B) पंतप्रधान
- (C) लोकसभेचे अध्यक्ष
- (D) गृहमंत्री

71. ने डंकल मसुदा आणि गॅट कराराचे समर्थन केले.

- (A) हिंद मजदूर किसान पंचायत
- (B) किसान सभा
- (C) शेतकरी संघटना
- (D) भारतीय किसान युनियन

72. राज्यव्यवस्थेने समाजजीवनाच्या विविध क्षेत्रांतून माघार घेणे हा चा परिणाम आहे.

- (A) उदारीकरण, खाजगीकरण, जागतिकीकरण
- (B) दहशतवाद
- (C) आंतर-राज्य वाद
- (D) प्रदेशवाद

73. Ambedkar converted to Buddhism along with his followers in

- (A) Bodhgaya
- (B) Nagpur
- (C) Mumbai
- (D) Sarnath

74. Who among the following has the constitutional responsibility of creating new States ?

- (A) Supreme Court
- (B) Prime Minister
- (C) Parliament
- (D) State legislature

75. Free and compulsory education for the children upto the age of 14 is now a part of

- (A) Fundamental Right
- (B) Directive Principles of State Policy
- (C) Legal Right
- (D) Preamble

73. आंबेडकरांनी त्यांच्या अनुयायांसह या शहरात बौद्ध धर्मात धर्मांतर केले.

- (A) बोधगया
- (B) नागपूर
- (C) मुंबई
- (D) सारनाथ

74. खालीलपैकी कोणावर नवीन राज्यांच्या निर्मितीची जबाबदारी आहे ?

- (A) सर्वोच्च न्यायालय
- (B) पंतप्रधान
- (C) संसद
- (D) राज्य विधिमंडळ

75. 14व्या वर्षापर्यंत मुलांना सक्तीचे आणि मोफत शिक्षण देण्याचा समावेश यात आहे.

- (A) मूलभूत अधिकार
- (B) घटनेची मार्गदर्शक तत्त्वे
- (C) कायदेशीर अधिकार
- (D) घटनेचे प्रास्ताविक

76. Match the following :

List I

- (a) Maharashtra
- (b) Gujarat
- (c) Karnataka
- (d) West Bengal

List II

- (1) Gorkhaland
- (2) North Karnataka
- (3) Saurashtra
- (4) Vidarbha

Codes :

- (A) (a)-(4), (b)-(3), (c)-(2), (d)-(1)
- (B) (a)-(1), (b)-(2), (c)-(3), (d)-(4)
- (C) (a)-(4), (b)-(1), (c)-(2), (d)-(3)
- (D) (a)-(3), (b)-(2), (c)-(1), (d)-(4)

77. World Social Forum was a platform against

- (A) Socialism
- (B) Globalisation
- (C) Cold war
- (D) War

76. जोड्या जुळवा :

यादी I

- (a) महाराष्ट्र
- (b) गुजरात
- (c) कर्नाटक
- (d) प. बंगाल

यादी II

- (1) गोरखालँड
- (2) उत्तर कर्नाटक
- (3) सौराष्ट्र
- (4) विदर्भ

संकेतांक :

- (A) (a)-(4), (b)-(3), (c)-(2), (d)-(1)
- (B) (a)-(1), (b)-(2), (c)-(3), (d)-(4)
- (C) (a)-(4), (b)-(1), (c)-(2), (d)-(3)
- (D) (a)-(3), (b)-(2), (c)-(1), (d)-(4)

77. वर्ल्ड सोशल फोरमचा याला विरोध होता.

- (A) समाजवाद
- (B) जागतिकीकरण
- (C) शीतयुद्ध
- (D) युद्ध

78. M. S. Swaminathan Committee Report deals with

- (A) Industrial labour
- (B) Centre-State Relations
- (C) Agriculture
- (D) Road Safety

79. Which of the following represents politicisation of religion ?

- (a) Ram Janmabhoomi – Babri Masjid Dispute
- (b) Conversions
- (c) Affirmative Action
- (d) Reorganisation of States
- (A) (b) and (c)
- (B) (c) and (d)
- (C) (a) and (c)
- (D) (a) and (b)

80. Twelve members are nominated to the Rajya Sabha by

- (A) President of India
- (B) Prime Minister of India
- (C) Chairman of Rajya Sabha
- (D) Supreme Court of India

78. एम. एस. स्वामीनाथन आयोगाचा अहवाल या विषयाशी संबंधित आहे.

- (A) औद्योगिक कामगार
- (B) केंद्र-राज्य संबंध
- (C) शेती
- (D) रस्ते सुरक्षा

79. खालीलपैकी कोणत्या बाबींमध्ये धर्माचे राजकीयीकरण झाल्याचे दिसते ?

- (a) राम जन्मभूमी – बाबरी मशीद वाद
- (b) धर्मांतर
- (c) सकारात्मक कृती
- (d) राज्यांची पुनर्रचना
- (A) (b) आणि (c)
- (B) (c) आणि (d)
- (C) (a) आणि (c)
- (D) (a) आणि (b)

80. राज्यसभेच्या बारा नामनिर्देशित सभासदांची नेमणूक करतात.

- (A) भारताचे राष्ट्रपती
- (B) भारताचे पंतप्रधान
- (C) राज्यसभेचे सभापती
- (D) भारताचे सर्वोच्च न्यायालय

81. Give the correct answer by using the codes given below :

Assertion (A) :

Globalization does not put an end to the state and Public Administration.

Reason (R) :

Globalization is not effecting 'roll back' of state and not failing to reinvent the government.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true

82. Who among the following scholars is at the forefront in developing neoliberal perspective ?

- (A) Frederick Von Hayek
- (B) John Rawls
- (C) Claus Offe
- (D) Peter Drucker

81. खाली दिलेल्या सूचीतून योग्य उत्तर शोधा :

विधान (A) :

‘जागतिकीकरण’ हे राज्य आणि लोकप्रशासनाचा शेवट करत नाही.

कारण (R) :

जागतिकीकरण म्हणजे राज्याची माघार आणि शासनाच्या पुनर्शोधाचे अपयश ही नाही.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर असून (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) हे स्वतंत्रपणे बरोबर आहेत पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे आणि (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे आणि (R) बरोबर आहे

82. खालीलपैकी कोणता अभ्यासक नवउदारमतवादी परिप्रेक्षाचा विकास करण्यात अग्रेसर आहे ?

- (A) फ्रेडरिक व्हॉन हायेक
- (B) जॉन रॉल्स
- (C) क्लॉझ ऑफे
- (D) पीटर ड्रुकर

83. Comparative public administration emerged on account of the following reasons and conditions. Identify the *incorrect* option as an answer :

- (A) Search for theory
- (B) Urge for practical application
- (C) Deep interest in the cultures, politics and administration of newly formed nations
- (D) Cold war

84. Who has described the new emerging regulatory regime as the 'Schumpeterian Workfare State' ?

- (A) Paul Streeten
- (B) Anthony Giddens
- (C) Paul Wilding
- (D) Bob Jessop

83. तुलनात्मक लोकप्रशासनाचा उदय खालील कारणे आणि परिस्थितीमुळे झाला. यापैकी उत्तराचा अयोग्य पर्याय ओळखा :

- (A) सिद्धांताचा शोध
- (B) व्यावहारिक उपयोजनाची इच्छा
- (C) संस्कृती, राजकारण आणि प्रशासन या संबंधीची आत्यंतिक आवड
- (D) शीतयुद्ध

84. 'शुंपिटेरियन वर्कफेअर स्टेट'चे नव्याने उदयास येणारी नियामक राजवट असे वर्णन कोणी केले ?

- (A) पॉल स्ट्रीटीन
- (B) अँथनी गिडन्स
- (C) पॉल विल्डिंग
- (D) बॉब जेसप

85. Which one of the following facts about generic management is *incorrect* ?

- (A) First conscious and systematic application of management principles was in US Army
- (B) It was done by Elihu Root in 1901, who was US President Roosevelt's Secretary of war
- (C) The First Management Congress was held at Prague in 1922
- (D) Principles of management were differentiated between business and non-business organization in Prague Congress

86. Who emphasized the need for clearly spelling out the objectives of every manager in either private or public organization ? So that he could control his performance and direct his efforts towards achieving the objectives of his organization ?

- (A) F. W. Riggs
- (B) Peter F. Drucker
- (C) Frederic Herzberg
- (D) Rensis Likert

85. सामान्य व्यवस्थापनाच्या बाबतीत खालीलपैकी कोणता तपशील अयोग्य ठरेल ?

- (A) अमेरिकन सैन्यामध्ये व्यवस्थापकीय तत्वांची झालेली पहिली जाणीवपूर्वक व सुव्यवस्थित अंमलबजावणी
- (B) अमेरिकन राष्ट्राध्यक्ष थिओडर रूझवेल्टचा युद्ध सचिव इलिहू रूट याने 1901 ला केलेली अंमलबजावणी
- (C) 1922 ची प्रेग येथील भरलेली पहिली व्यवस्थापन काँग्रेस
- (D) प्रेग परिषदेत व्यवस्थापनाच्या व्यावसायिक आणि गैरव्यावसायिक अश्या संघटनांच्या सूत्रांचे विभिन्नीकरण करण्यात आले

86. ज्यामुळे व्यवस्थापकाला त्याच्या कामगिरीवर नियंत्रण ठेवता येईल आणि संघटनेचे उद्दिष्ट साध्य करण्याच्या दिशेने केलेल्या प्रयत्नांना दिशा दाखवता येईल या उद्देशाने खाजगी आणि सार्वजनिक क्षेत्रातील प्रत्येक व्यवस्थापकाची उद्दिष्टे स्पष्ट शब्दात सांगण्याच्या गरजेवर कोणी भर दिला ?

- (A) एफ्. डब्ल्यू. रिग्ज
- (B) पीटर एफ. ड्रुकर
- (C) फ्रेडरिक हर्झबर्ग
- (D) रेन्सिस लिक्ट

87. Match List I (Scholars) with List II (Formulations on leadership) and select the correct answer from the codes :

**List I
(Scholars)**

- (a) H. Koontz and O'Doneel
- (b) C. I. Bernard
- (c) Daniel Katz and Robert L. Kohn
- (d) A. K. Rice

**List II
(Formulations on Leadership)**

- (1) A leader performs 4 functions-setting goals, securing means, control over action and coordination
- (2) Identified 3 levels of leadership acts
- (3) Conceived of leadership in terms of boundary controlling functions
- (4) Identified three different approaches to leadership-traitist, situationist and elementalst.

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (1) (3) (2)
- (B) (3) (2) (1) (4)
- (C) (1) (3) (4) (2)
- (D) (2) (1) (4) (3)

87. यादी I (सिद्धांतक) आणि यादी II (नेतृत्व निर्धारण घटक) यांचा योग्य मेळ घालून खालील संकेतांकांचा वापर करून योग्य उत्तर निवडा :

**यादी I
(सिद्धांतक)**

- (a) एच्. कुन्टझ आणि ओडनेल
- (b) सी. आई. बर्नार्ड
- (c) डॅनियल कॅट्झ आणि रॉबर्ट एल्. कॉह्न
- (d) ए. के. राईझ

**यादी II
(नेतृत्व निर्धारण घटक)**

- (1) ध्येयनिश्चिती, साधनांची सुरक्षा, कृतीवर नियंत्रण, समन्वय ही नेत्याची चार कार्ये सांगितली
- (2) संरचनात्मक, मध्यस्थ, कृतीशी निगडित अश्या नेतृत्वाच्या तीन स्तरांवरील कृती सांगितल्या
- (3) सीमा नियंत्रणाच्या कार्यायी नेतृत्वाची कल्पना संबंधित असल्याचे सांगितले
- (4) प्रवृत्ती, परिस्थिती आणि घटकांशी संबंधित तीन विभिन्न दृष्टिकोन सांगितले

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (4) (1) (3) (2)
- (B) (3) (2) (1) (4)
- (C) (1) (3) (4) (2)
- (D) (2) (1) (4) (3)

- | | |
|---|---|
| <p>88. Who introduced the concept of 'knowledge worker' and 'knowledge-based organization' ?</p> <p>(A) Joseph Coats</p> <p>(B) Warren Bennis</p> <p>(C) Peter Drucker</p> <p>(D) Chris Argyris</p> | <p>88. 'ज्ञान कर्मी' आणि 'ज्ञानाधिष्ठित संघटना' या संकल्पना कोणी सादर केली ?</p> <p>(A) जोसेफ कोट्स</p> <p>(B) वॉरन बेनिझ</p> <p>(C) पीटर ड्रुकर</p> <p>(D) ख्रिस आर्गॅरिस</p> |
| <p>89. Mary Parker Follett was criticized for :</p> <p>(A) Ignoring concerns of her time</p> <p>(B) Not interpreting social content of organization scientifically</p> <p>(C) Her thesis on depersonalization of order</p> <p>(D) Drawing distinction between "power over" and "power with"</p> | <p>89. मेरी पार्कर फॉलेटवर यासाठी टीका केली गेली :</p> <p>(A) काळाच्या संदर्भाकडे दुर्लक्ष केले</p> <p>(B) संघटनेच्या सामाजिक आशयाचा शास्त्रीय अन्वयार्थ लावला नाही</p> <p>(C) लिहिलेल्या व्यवस्थेच्या अव्यक्तिकरणाच्या प्रबंधासाठी</p> <p>(D) 'इतरांवरील सत्ता' आणि 'इतरांबरोबरील सत्ता' यांत तिने केलेल्या फरकामुळे</p> |
| <p>90. Which one of the following concepts favours market-friendly and business process engineering, apart from continuing with old principles of public administration ?</p> <p>(A) Scientific Management</p> <p>(B) Science of Administration</p> <p>(C) New Public Management</p> <p>(D) New Public Administration</p> | <p>90. लोकप्रशासनाच्या जुन्या तत्त्वांच्या बरोबरीनेच खालीलपैकी कोणती संकल्पना बाजारस्नेही आणि व्यावसायिक अभिसरण प्रक्रियेशी संबंधित आहे ?</p> <p>(A) शास्त्रीय व्यवस्थापन</p> <p>(B) प्रशासनाचे शास्त्र</p> <p>(C) नवीन लोक व्यवस्थापन</p> <p>(D) नवीन लोक प्रशासन</p> |

91. Give the *correct* answer by using the codes given below :

Assertion (A) :

The public-private distinction should not be viewed as a matter of orthodoxy.

Reason (R) :

Many of the organizational designs and practices pioneered by the private sector may be profitably introduced in public administration.

Codes :

- (A) Both (A) and (R) are true and (R) is the correct explanation of (A)
- (B) Both (A) and (R) are true but (R) is not the correct explanation of (A)
- (C) (A) is true but (R) is false
- (D) (A) is false but (R) is true
92. The Citizens' Charter is based on the following principles :
- (a) Wide publicity on the standards of performance of public agencies
- (b) Assured quality of services
- (c) Access to information
- (d) Simplified grievance redressal
- Codes :**
- (A) (a), (b) and (d)
- (B) (a), (b) (c) and (d)
- (C) (b), (c) and (d)
- (D) (a) and (c)

91. खालील संकेतांकांचा वापर करून योग्य उत्तर लिहा :

विधान (A) :

सार्वजनिक-खाजगी प्रशासनातील फरकाकडे परंपरानिष्ठ दृष्टिकोनातून पाहिले जाऊ नये.

कारण (R) :

खाजगी क्षेत्रातील अनेक संघटनात्मक आराखडे आणि व्यवहार हे लोकप्रशासनात उपयुक्तपणे लागू केले जातात.

संकेतांक :

- (A) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर असून (R) हे (A) चे बरोबर स्पष्टीकरण आहे
- (B) (A) आणि (R) हे दोन्ही स्वतंत्रपणे बरोबर आहे पण (R) हे (A) चे योग्य स्पष्टीकरण नाही
- (C) (A) बरोबर आहे पण (R) चूक आहे
- (D) (A) चूक आहे पण (R) बरोबर आहे
92. नागरिकांची सनद खालील तत्वांवर आधारित आहे :
- (a) सार्वजनिक अभिकरणाच्या कामगिरीच्या मानांकनास सर्वदूर प्रसिद्धी
- (b) निश्चित गुणवत्तेच्या सेवां
- (c) माहितीस पोहच
- (d) तक्रार निवारणाची सुलभ व्यवस्था
- संकेतांक :**
- (A) (a), (b) आणि (d)
- (B) (a), (b) (c) आणि (d)
- (C) (b), (c) आणि (d)
- (D) (a) आणि (c)

93. Number of social accountability initiatives are undertaken in different parts of the world which are as follows :

- (a) Participatory Budget Analysis
- (b) Participatory Expenditure Trecking
- (c) Community Score Cards
- (d) Citizen Report Cards

Codes :

- (A) (a), (c) and (d)
- (B) (b), (c) and (d)
- (C) (a), (b), (c) and (d)
- (D) (b) and (c)

94. Traditional mechanism of accountability are :

- (a) CAG
- (b) Public Accounts Committee
- (c) Corruption - Controlling agencies like Central Vigilance Commission
- (d) Social Audit

Codes :

- (A) (a), (b), (c) and (d)
- (B) (a), (b) and (c)
- (C) (b), (c) and (d)
- (D) (c) and (d)

93. जगाच्या विविध भागात सामाजिक उत्तरदायित्वाचे अनेक उपक्रम हाती घेतले आहे जे खाली आहेत :

- (a) भागिदारी अर्थसंकल्प विश्लेषण
- (b) भागिदारी खर्चाचा आढावा/मागोवा
- (c) समुदाय गुण तालिका/गुण पत्रक
- (d) नागरिकांचे अहवाल पत्रक

संकेतांक :

- (A) (a), (c) आणि (d)
- (B) (b), (c) आणि (d)
- (C) (a), (b), (c) आणि (d)
- (D) (b) आणि (c)

94. उत्तरदायित्वाचे पारंपरिक तंत्रे :

- (a) कॅग
- (b) लोक लेखा समिती
- (c) केंद्रीय दक्षता आयोगासारखे भ्रष्टाचार नियंत्रणाची अभिकरण
- (d) सामाजिक अंकेक्षण

संकेतांक :

- (A) (a), (b), (c) आणि (d)
- (B) (a), (b) आणि (c)
- (C) (b), (c) आणि (d)
- (D) (c) आणि (d)

95. 'Democratic Deficit' concerns with :

- (a) Declining levels of citizens trust in political institutions
- (b) Primacy of form over substance
- (c) Shift from representative democracy to participatory democracy
- (d) Not holding regular elections

Codes :

- (A) (a), (c) and (d)
- (B) (c) and (d)
- (C) (a), (b) and (c)
- (D) (a), (b) and (d)

96. 'Social Audit' means :

- (a) A process that enables an organization to assess benefits accrued
- (b) Measuring the extent to which an organization lives up to shared values and committed objectives
- (c) Helping an organization in budgetary planning process
- (d) Reviewing governmental expenditure

Codes :

- (A) (a) and (b)
- (B) (a), (b) and (d)
- (C) (b) and (c)
- (D) (a) and (d)

95. लोकशाहीच्या उणीवेचा शी संबंध.

- (a) नागरिकांचा राजकीय संस्थांतील घटत चाललेला विश्वास
- (b) प्रकारापेक्षा आशयास प्राधान्य
- (c) प्रतिनिधिक लोकशाहीकडून सहभागी लोकशाहीकडे वाटचाल
- (d) अनियमित निवडणुका घेणे

संकेतांक :

- (A) (a), (c) आणि (d)
- (B) (c) आणि (d)
- (C) (a), (b) आणि (c)
- (D) (a), (b) आणि (d)

96. सामाजिक अंकेक्षण म्हणजे :

- (a) एक प्रक्रिया जी संघटनांना लाभांची तपासणी करण्यास सक्षम करते
- (b) संघटनांनी स्वीकारलेल्या सामायिक मूल्ये व ध्येयांची पूर्तता किती प्रमाणात झाली त्याचे मोजमाप करणे
- (c) अर्थसंकल्प नियोजन प्रक्रियेत संघटनांना मदत करणे
- (d) शासनाच्या खर्चाचा आढावा घेणे

संकेतांक :

- (A) (a) आणि (b)
- (B) (a), (b) आणि (d)
- (C) (b) आणि (c)
- (D) (a) आणि (d)

97. Match List I (Ends of Accountability) with List II (Tools of Accountability) and select the correct code :

List I
(Ends of Accountability)

- (a) Openness
- (b) Moral conduct
- (c) Legitimacy of decision-makers
- (d) Responsiveness

List II
(Tools of Accountability)

- (1) Public participation and consultation debates, advisory bodies, public meetings
- (2) Parliamentary question time, public hearings, public information services, annual reports
- (3) Societal values, social justice, public interest
- (4) Constitutional provisions, formal delegation of authority, electoral systems for government

Codes :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (4) (3) (2)
- (B) (2) (3) (4) (1)
- (C) (4) (2) (1) (3)
- (D) (3) (1) (4) (2)

97. जोड्या जुळवा-सूची I च्या सूची II शी :

सूची I
(उत्तरदायित्वाची साध्य)

- (a) खुलेपणा
- (b) नैतिक आचरण
- (c) निर्णय निर्धारकांची अधिमान्यता
- (d) प्रतिसादक्षम

सूची II
(उत्तरदायित्वाची साधने)

- (1) जन सहभाग आणि विचार विनिमय, वाद-विवाद, सल्लागार मंडळ, जनसभा
- (2) संसदेतील प्रश्नकाळ, जन सुनावणी, जन माहिती सेवा, वार्षिक अहवाल
- (3) सामाजिक मूल्ये, सामाजिक न्याय, जनहित
- (4) घटनात्मक तरतुदी, औपचारिक प्रदत्त अधिकार, शासनासाठी निवणूक व्यवस्था

संकेतांक :

- (a) (b) (c) (d)
- (A) (1) (4) (3) (2)
- (B) (2) (3) (4) (1)
- (C) (4) (2) (1) (3)
- (D) (3) (1) (4) (2)

98. Policy evaluation is done by the following methods :

- (a) Policy impact evaluation
- (b) Policy strategy evaluation
- (c) Policy project appraisal
- (d) Policy monitoring mechanism

Codes :

- (A) (a), (b) and (c)
- (B) (a), (b) (c) and (d)
- (C) (b) and (c)
- (D) (b), (c) and (d)

99. 'The Policy Sciences' is regarded as the first systematic book towards building a new field of enquiry in Public Administration. Who authored it ?

- (A) John Dewey
- (B) Harold Lasswell
- (C) Peter de Leon
- (D) S. S. Nagel

100. Proliferation of private-public partnership and exchange is posing a challenge to :

- (A) Good governance
- (B) Legislative and executive means of accountability
- (C) Regulatory architecture
- (D) Quality of public services

98. धोरणाचे मूल्यांकन खालील पद्धतीद्वारे केले जाते :

- (a) धोरण परिणाम मूल्यांकन
- (b) धोरण व्यूहात्मक मूल्यांकन
- (c) धोरण प्रकल्पाची समीक्षा
- (d) धोरण देखरेखीचे तंत्र

संकेतांक :

- (A) (a), (b) आणि (c)
- (B) (a), (b) (c) आणि (d)
- (C) (b) आणि (c)
- (D) (b), (c) आणि (d)

99. 'द पॉलिसी सायन्सेस' या ग्रंथास लोकप्रशासनातील एका नवीन अन्वेषण क्षेत्राची पहिली पद्धतशीर मांडणी मानले जाते. त्याचे लेखन कोणी केले ?

- (A) जॉन डिवे
- (B) हॅरोल्ड लासवेल
- (C) पीटर डी. लीऑन
- (D) एस. एस. नागेल

100. खाजगी-सार्वजनिक भागिदारी आणि विनिमयाच्या प्रसारामुळे आव्हान उभे केले.

- (A) सु-प्रशासकतेस
- (B) उत्तरदायित्वाच्या कायदेमंडळ आणि कार्यकारी साधनास
- (C) नियामक आराखडा
- (D) लोकसेवांची गुणवत्ता

SEP - 15221/II—A

ROUGH WORK